

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกันการว่างงานเป็นประเภทหนึ่งของการประกันสังคม และรูปแบบหนึ่งของรัฐในการจัดสวัสดิการสำหรับลูกจ้าง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันพื้นฐานทางสังคมให้เกิดความมั่นคงในการทำงานและเพื่อป้องกันการเสี่ยงจากการขาดรายได้ การประกันการว่างงานของประเทศไทย เป็นระบบการให้ความช่วยเหลือผู้ทำงานที่ว่างงาน จนทำให้สูญเสียรายได้ โดยจะได้รับความช่วยเหลือในระยะเวลาที่กำหนด ภาวะการว่างงานก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบหลายอย่าง นอกจากขาดรายได้และมาตรฐานการดำรงชีวิตต่ำลง ยังทำให้เกิดภาวะบีบคั้นทางด้านจิตใจมีอิทธิพลต่อชีวิตครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางสังคม และทำให้แรงงานถูกละทิ้งอย่างเปล่าประโยชน์มีผลให้รายได้ประชาชาติตกต่ำ ตลอดจนส่งผลกระทบทางการเมืองและเสถียรภาพของรัฐบาล รัฐจึงต้องจัดการให้ประชาชนมีงานทำ เช่น การจ้างงาน ส่งเสริมการมีงานทำ ส่งเสริมการลงทุน ตลอดจนจัดมาตรการคุ้มครองทางสังคม ทั้งด้านบริการทางสังคม การช่วยเหลือทางสังคม รวมทั้งการประกันสังคม เพื่อแก้ไขและป้องกันความเดือดร้อนเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนดำรงชีพอย่างมีคุณภาพ

การประกันสังคมกรณีว่างงาน เป็นมาตรการหนึ่งในการบรรเทาปัญหาการว่างงาน โดยพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 54 (7) ได้กำหนดให้จัดประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานแก่ผู้ประกันตน และมาตรา 104 วรรคสาม กำหนดให้เริ่มดำเนินการจัดเก็บเงินสมทบเพื่อการให้ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานเมื่อใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา สำนักงานประกันสังคมได้จัดประโยชน์ทดแทน 6 กรณี ให้แก่ผู้ประกันตนเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 ได้จัดประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ และเสียชีวิต ระยะที่ 2 ตั้งแต่ พ.ศ. 2541 ได้จัดประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร และบำนาญชราภาพ สำหรับการให้ความคุ้มครองกรณีว่างงาน สำนักงานประกันสังคมได้เริ่มศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 โดยได้ร่วมมือกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) จัดสัมมนาทางวิชาการเรื่องการประกันการว่างงาน ผลของการประชุม (2536) วัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็นในการหาแนวทางที่เหมาะสมที่จะจัดให้มีการประกันการว่างงาน ผลการสัมมนาได้ข้อสรุปว่า ประเทศไทยในขณะนั้นยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการประกันการว่างงาน ทำให้การเตรียมการในเรื่องนี้ชะงักไป

กระทั่งเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจใน พ.ศ. 2540 เป็นเหตุให้ลูกจ้าง ผู้ประกันตนจำนวนมากต้องถูกเลิกจ้าง จึงได้มีการเรียกร้องต่อรัฐบาลให้เร่งดำเนินการให้ความคุ้มครองประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานแก่ผู้ประกันตนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) มุ่งเน้นการพัฒนาคนอย่างต่อเนื่องจากแผนฯ ฉบับที่ 8 โดยมีจุดมุ่งหมายพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งกระทรวงแรงงานโดยสำนักงานประกันสังคม ได้กำหนดทิศทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ คือ กำหนดแนวทางขยายความคุ้มครองกรณีว่างงาน

การจัดเก็บเงินสมทบและการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน ช่วง 3 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2550 โดยตั้งแต่เดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2550 สำนักงานประกันสังคมจัดเก็บเงินสมทบจาก นายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล เป็นเงินจำนวน 2,322.12 ล้านบาท จ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ผู้ประกันตนจำนวน 40,660 คน โดยแบ่งเป็น ถูกเลิกจ้าง 15,507 คน สมัครใจลาออก 24,148 คน และสิ้นสุดสัญญาจ้าง 1,005 คน สำนักงานประกันสังคม จ่ายประโยชน์ทดแทนแก่ผู้ประกันตนเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 378.46 ล้านบาท สำหรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 ที่ผ่านมา ผู้ว่างงานที่มารับประโยชน์ทดแทนมีจำนวน 39,902 คน หรือคิดเป็นอัตราการใช้บริการเฉลี่ยต่อเดือนร้อยละ 0.45 ของผู้ประกันตนที่มีสิทธิใช้บริการ อัตราการใช้บริการดังกล่าวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี 2548 (ร้อยละ 0.34) ในจำนวนนี้เป็นผู้ว่างงานจากการถูกเลิกจ้าง 14,767 คน สมัครใจลาออกจำนวน 22,427 คน และสิ้นสุดสัญญาจ้างจำนวน 2,708 คน อย่างไรก็ตาม อัตราการว่างงานค่อนข้างผันแปรได้ตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ได้มีการหดตัวลงอย่างต่อเนื่องตามภาวะเศรษฐกิจ

สำหรับผู้ประกันตนที่ได้รับความคุ้มครองในกรณีว่างงานนั้น จะต้องเป็นผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน ภายในระยะเวลา 15 เดือนก่อนการว่างงาน เมื่อผู้ประกันตนว่างงานไม่ว่าจะเป็นการลาออก สิ้นสุดสัญญาจ้างหรือถูกเลิกจ้าง ควรรีบไปขึ้นทะเบียนหางานที่สำนักงานจัดหางานของรัฐ เพื่อขอรับเงินทดแทนตามสิทธิที่ผู้ประกันตนพึงจะได้รับจากสำนักงานประกันสังคมภายใน 30 วัน นับแต่วันที่พ้นจากการเป็นลูกจ้างเพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ครบถ้วน ทั้งนี้ หากผู้ประกันตนไปขึ้นทะเบียนผู้ว่างงานล่าช้าเกินกว่า 30 วัน เงินทดแทนที่จะได้รับจะลดลงตามวันเวลาที่มาขึ้นทะเบียนผู้ว่างงาน โดยในกรณีที่ว่างงานเพราะถูกเลิกจ้างจะได้รับเงินทดแทนระหว่างการว่างงานปีละไม่เกิน 180 วัน ในอัตราร้อยละ 50 ของค่าจ้าง ส่วนกรณีที่ลาออกโดยสมัครใจหรือสิ้นสุดสัญญาจ้าง จะได้รับเงินทดแทนระหว่างการว่างงานปีละไม่เกิน 90 วัน ในอัตราร้อยละ 30 ของค่าจ้าง

นอกจากนี้ การประกันการว่างงานยังส่งผลดีหลายประการ อาทิ เป็นการสร้างหลักประกันการดำรงชีวิตที่มั่นคงอันเป็นสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน การประกันการว่างงานจะช่วยพยุงอำนาจซื้อของประชาชน เพื่อบรรเทาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ สามารถลดทอนปัญหาสังคม คนว่างงานไม่ต้องผจญกับความเครียด คนงานไม่ต้องวิตกต่อปัญหาความมั่นคงในการทำงานอันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ตลอดจนความสัมพันธ์อันดีในการทำงานระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความรู้และความเข้าใจของประกันการว่างงานภายใต้การประกันสังคมของผู้ประกันตน
2. เพื่อศึกษาทัศนะของผู้ประกันตนต่อสิทธิประโยชน์และความจำเป็นของการประกันการว่างงาน

ขอบเขตการศึกษา

เป็นการศึกษาความรู้และทัศนะของผู้ประกันตนต่อสิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการ คือ ผู้ประกันตนจากผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ที่ขึ้นทะเบียนว่างงาน ณ สำนักงานจัดหางาน ซึ่งมีจำนวนผู้มาใช้บริการเฉลี่ยวันละ 100 คน ซึ่งจะทำการเก็บข้อมูลในช่วง เดือนมกราคม เป็นเวลา 10 วันทำการ คาดว่ามีผู้มาใช้บริการ 1,000 คน ทำการสุ่มเก็บข้อมูล วันละ 6 คน เป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ประกันตน หมายถึง ผู้ซึ่งจ่ายเงินสมทบอันก่อให้เกิดสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ที่มาขอรับสิทธิประโยชน์ทดแทน ณ สำนักงานจัดหางาน กรุงเทพมหานคร

การประกันสังคมกรณีว่างงาน หมายถึง ประเภทหนึ่งของการประกันสังคม ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม ซึ่งประกอบด้วย ขอบเขตความคุ้มครอง อัตราเงินสมทบ การ

กำหนดเวลาบังคับใช้ เงื่อนไขการเกิดสิทธิ ระยะเวลาการเกิดสิทธิประโยชน์ทดแทน และระยะเวลาสูงสุดในการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน

สำนักจัดหางานกรุงเทพมหานคร หมายถึง สำนักจัดหางานกรุงเทพฯ 9 เป็นศูนย์กลางการให้บริการแก่ผู้ประกันตน เขตพื้นที่รับผิดชอบ คั่นนายาว บางกะปิ ลาดพร้าว วังทองหลาง บึงกุ่ม

ทัศนนะ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ประกันตนต่อการประกันการว่างงานในประเด็นของประโยชน์และความสำคัญ การตอบสนองของความต้องการ การสร้างความมั่นคงในชีวิตการทำงานและรายได้ของผู้ประกันตน ที่มาใช้บริการ ณ สำนักจัดหางานกรุงเทพมหานคร

ความรู้ หมายถึง ความรู้ของผู้ประกันตนที่มาใช้บริการของ สำนักจัดหางานกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการประกันการว่างงาน ได้แก่ ขอบเขตความคุ้มครอง อัตราเงินสมทบ การกำหนดเวลาบังคับใช้ เงื่อนไขการเกิดสิทธิ และการจ่ายประโยชน์ทดแทน

การจ่ายประโยชน์ทดแทน หมายถึง การให้สิทธิประโยชน์กับผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามที่กฎหมายประกันสังคมกำหนดไว้

สิทธิประโยชน์ หมายถึง ผู้ประกันตนจะได้ประโยชน์ทดแทนในรูปเงินสด/เช็ค และประโยชน์ทดแทนในรูปแบบให้บริการ